AVİM Yorum • No: 2023 / 39 • Eylül 2023

ORTA ASYA DEVLET BAŞKANLARI İSTİŞARE KONSEYİ'NİN BEŞİNCİ TOPLANTISI

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

14-15 Eylül 2023 tarihlerinde Tacikistanın başkenti Duşanbede Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Konseyi Toplantısı gerçekleşmiştir. Toplantıya beş Orta Asya ülkesinin devlet başkanları İmamali Rahman, Kasım Cömert Tokayev, Sadır Caparov, Serdar Berdimuhammedov ve Şevket Mirziyoyevin yanı sıra onur konukları olarak Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Türkmenistan Halk Konseyi Başkanı Kurbankulu Berdimuhammedov katılmıştır.[1]

2017 yılında BM Genel Kurulu'nun 72. oturumunda Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Orta Asyada diyalog, yapıcı etkileşim ve iyi komşuluğun güçlendirilmesi amacıyla devlet başkanları düzeyinde istişare toplantılarının düzenlenmesini önermişti.[2] İlki 2018 yılında düzenlenen Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Konseyi toplantılarının bu yıl beşincisi gerçekleşmiştir. Duşanbede gerçekleşen bu zirvede güvenlik, ticari- ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, kültürel ve insani işbirliği, ulaştırma konuları başta olmak üzere iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesine ilişkin konular değerlendirilmiştir. Tacikistan Dışişleri Bakanı Sirodjiddin Muhriddin zirvede ele alınan kararların bölge ülkelerinin kalkınma sürecine katkı sağlamasının hedeflendiğini belirtmiş, bölgesel sorunların çözümünde siyasi ve diplomatik yolların önemini vurgulamıştır. [3] Toplantıda güvenlik konularında terörizm ve aşırıcılık, uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele, Afganistandaki durum, ticari- ekonomik ilişkiler alanında ulusal para birimlerinin kullanılması, sanayi ve endüstriyel işbirliği, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması ve iklim değişikliğine uyum sağlanması konularında bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesi; bilimsel, teknik ve insani alanlarda deneyim alışverişi ve işbirliği ele alınan başlıca konular olmuştur. [4]

BM himayesinde gerçekleştirilecek bir danışma platformu olarak Orta Asya'da Güvenlik ve İşbirliği Diyaloğunun geliştirilmesi, Aral Denizi Havzası için bölgesel program oluşturulması ve bununla ilgili BM kurumlarıyla istişarelerin başlatılması, su ve enerji kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlamak için bir Bölgesel Merkez kurulması, Orta Asya Enerji Diyaloğu ve Orta Asya Devletleri Ekonomik Konseyi kurulması toplantıda dile getirilen önerilerden olmuştur. [5]

Bölgede mal taşıma maliyetlerinin payının nihai mal maliyetinin yüzde 50'sine ulaştığına, dünya ortalamasının ise yüzde 11 olduğuna dikkat çekilmiş, uluslararası taşımacılık için

entegre bir dijital platform oluşturulması, Azerbaycanın çalışmalara aktif olarak dahil edilmesi ve Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Rotasının ulaştırma ve lojistikteki önemi vurgulanmıştır. Kazakistan Devlet Başkanı Tokayev Dostyk-Moyynty, Bakhty-Ayagoz, Darbaza-Maktaaral demiryolu ve Canaözen-Türkmenistan otoyolununun geliştirilmesi projelerinin hızlandırılmasını hedeflediklerini belirtmiştir. Azerbaycan devlet başkanı Aliyev ise *Azerbaycan'ın tüm transit ve lojistik olanakları Orta Asya ülkeleri için açıktır. Doğu-Batı güzergahındaki talebi karşılamak için Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattını modernize ediyoruz. Gelecek yıl bu hatla taşıma hacmi 1 milyon tondan 5 milyon tona çıkartılacak. Bakü limanının hacmi de yıllık 15 milyon tondan 25 milyon tona yükseltilecek. Azerbaycan Hazar'da 50'den fazla gemiden oluşan ticari filoya sahiptir.*" diyerek ulaştırma sektöründeki işbirliğine dikkat çekmiştir. [6]

Devlet Başkanları İstişare Konseyi Toplantısı kapsamında çeşitli yan etkinlikler ve toplantılar düzenlenmiştir. Orta Asya Devletleri Ulaştırma Bakanları Toplantısında çok modlu taşımacılık hizmetlerinin geliştirilmesine ve tedarik zinciri yönetiminde ortaya çıkan sorunların çözümüne ilişkin meseleler ortaya konulmuş, Orta Asya'da Kara Taşımacılığı Bağlantısını Güçlendirme Anlaşmasının taslak metni kabul edilmiştir.[7] Bilim İnsanları Forumu, Genç Girişimciler Forumu, Orta Asyalı Kadın Liderler Diyaloğu, Yükseköğretim Kurumları Rektörler Forumu düzenlenen diğer etkinliklerden bazılarıdır. 15 Eylül 2023 tarihinde Duşanbede düzenlenen diğer bir üst düzey etkinlik Aral Denizini Kurtarma Fonu nun Devlet Başkanları Konseyi Toplantısı olmuştur.

Devlet Başkanları İstişare Konseyi Toplantısı sonunda Ortak Bildirinin yanı sıra Orta Asya'da Kara Taşımacılığı Bağlantısını Güçlendirme Anlaşması, Gençlik Politikası Anlaşması, Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Toplantıları Ulusal Koordinatörler Konseyine İlişkin Yönetmelik, Orta Asya'da Sağlık ve Refahı Desteklemeye Yönelik Yol Haritası dahil olmak üzere beş belgeden oluşan bir paket kabul edilmiştir. Bir sonraki istişare toplantısının 2024 yılında Kazakistanda yapılması kararlaştırılmıştır.

**Fotoğraf: TRT Avaz*

[1] Пятая Консультативная встреча глав государств Центральной Азии / ТВ Таджикистан Онлайн, *Телевизиони Тоҷикистон*, 14 Сентября 2023, https://www.youtube.com/watch?v=7wjl7skeZSk

[2] Address by H.E. Mr. Shavkat Mirziyoyev, the President of the Republic of Uzbekistan at the UNGA-72, *UN.int*, 19 September 2017, https://www.un.int/uzbekistan/statements_speeches/address-he-mr-shavkat-mirziyoyev-president-republic-uzbekistan-unga-72

[3] В Душанбе прошла Пятая консультативная встреча глав государств Центральной

Азии, *Исполнительный Комитет Содружества Независимых Государств*, 14 Сентября 2023

https://cis.minsk.by/news/26058/v_dushanbe_proshla_pjataja_konsultativnaja_vstrecha_glav_gosudarstv_centralnoj_azii

[4] A.g.e.

[5] A.g.e.

[6] Orta Asya Devlet Başkanları Tacikistanda toplandı, *TRT Avaz*, 14 Eylül 2023, https://www.trtavaz.com.tr/haber/tur/avrasyadan/orta-asya-devlet-baskanlari-tacikistan-da-toplandi/65033367bb49ace105b06ecb

[7] Министры транспорта государств Центральной Азии приняли по итогам встречи в Душанбе Совместное коммюнике Одобрен проект Соглашения Об укреплении взаимосвязанности наземного транспорта в Центральной Азии, *News Central Asia*, 13 Сентября 2023, https://www.newscentralasia.net/2023/09/13/ministry-transporta-gosudarstv-tsentralnoy-azii-prinyali-po-itogam-vstrechi-v-dushanbe-sovmestnoye-kommyunike/

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "ORTA ASYA DEVLET BAŞKANLARI İSTİŞARE KONSEYİ'NİN BEŞİNCİ TOPLANTISI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 39. Eylül 27. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ORTA-ASYA-DEVLET-BASKANLARI-ISTISARE-KONSEYI-NIN-BESINCI-TOPLANTISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır